

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА

В.В. Савченко

Методичні вказівки

з курсу

« МУЗЕОЛОГІЯ »

для студентів

спеціальності «культурологія»

(згідно з вимогами кредитно-модульної системи)

Одеса

2013

УДК 74.77
ББК 79.1я73
М 584

Методичні вказівки з курсу «Музеологія» для студентів-культурологів філософського факультету ОНУ

*Рекомендовано до друку Вченою радою філософського факультету
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.
Протокол № 2 від 4.10.2012 р.*

Автор:

В. В. Савченко,
кандидат філософських наук, доцент кафедри культурології

Рецензенти:

В. В. Багацький,
кандидат історичних наук, доцент кафедри культурології ОНУ

О. Ю. Білянська,
кандидат філософських наук, доцент кафедри культурології ОНУ

ВСТУП

Курс дисципліни "Музеологія" є невід'ємною складовою професійної підготовки студентів-культурологів. Навчальна дисципліна "Музеологія" спирається на знання, що отримані студентами при вивченні професійно-орієнтованих дисциплін, на знання курсів психолого-педагогічного циклу «Історія образотворчого мистецтва», «Історія філософії», «Історія зарубіжної культури», «Історія української культури», «Педагогіка», «Психологія». Знання, що отримані студентами при вивченні даної дисципліни, можуть бути використані при вивченні таких дисциплін, як "Естетика", "Етика", "Релігієзнавство", «Культурна антропологія», «Культура регіонів», «Культура ХХ–ХХІ ст.».

Курс відіграє важливу роль у системі всієї гуманітарної підготовки. Знання, що отримані студентами при вивченні даної дисципліни, можуть бути використані студентами під час проходження, безпосередньо, музейної практики, а також подальшої педагогічної та виробничої практики, у майбутній професійній діяльності.

Одним з найважливіших напрямків реформи вищої школи є гуманізація сучасної освіти. У ході цієї роботи розпочалося введення дисциплін культурологічного циклу як обов'язкових. Ці дисципліни повинні забезпечити переорієнтацію освіти на гуманістичні потреби особистості, утворити необхідний культурний базис для засвоєння загальноосвітніх та спеціальних дисциплін.

Мета викладання дисципліни "Музеологія" - вивчення студентами-культурологами засад одного з базових розділів їхньої фахової програми, що має важливе значення в системі гуманітарної підготов-

ки. Знайомство з основними теоретичними поняттями музеології, історичними етапами становлення музейної справи, вивчення різних аспектів системного зв'язку всіх складових музейної діяльності, знайомство із досвідом роботи та специфікою вітчизняних та зарубіжних музеїв допоможе їм визначити, класифікувати і впорядкувати велике різноманіття форм людської діяльності, що пов'язані із музейною справою та теоретичним систематизуванням знань про музей як такий.

Задачі вивчення дисципліни:

- підвищення загальноосвітнього і культурного рівня студентів;
- формування широкого гуманістичного світогляду;
- навчальне засвоєння історії музейної справи від давнини до сучасності;
- розкриття сутності музею як специфічної форми сучасної культуротворчості;
- ознайомлення з основними досягненнями вітчизняної та світової культури у їхньому зв'язку з музейною діяльністю людини;
- формування світогляду і наукового способу осмислення проблем суспільного життя;
- формування цілісного, концептуального бачення змісту музеології для розуміння конкретних проблем і питань сучасного музейного існування;
- підготовка і реалізація науково-практичних програм, що передбачають збереження суспільством природної та культурної спадщини.

Студенти повинні знати:

- основні форми і типи музеїв і музейної діяльності;
- основні історичні етапи розвитку музейної справи;
- основні вітчизняні музеї;
- основні зарубіжні музеї;

- основні досягнення вітчизняного та зарубіжного мистецтва і зв'язок шедеврів світового мистецтва із музейними колекціями;
- основні засоби використання інформаційних технологій у навчальному процесі вивчення музеології.

Студенти повинні вміти:

- аналізувати специфіку конкретного музею;
- пояснювати цілі і завдання, що вирішує музей на попередніх історичних етапах і у сьогоденні;
- аналізувати тенденції розвитку музейної справи в сучасному суспільстві.

Згідно з навчальним планом дисципліна “Музеологія” вивчається упродовж першого семестру 3 курсу навчання на освітньо-кваліфікаційному рівні «бакалавр». Курс розрахований на 36 години аудиторних (лекційних) занять.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

	Назви модулів і тем	Кількість годин
		Лекції
Змістовий модуль І.		
Музей і музеологія: сучасні підходи розуміння.		
1.	Термін «музеологія», його значення і виникнення. Становлення музеології як науки. Підходи у розумінні музеології (західноєвропейський, американський, східноєвропейський).	2
2.	Об'єкт і предмет музеології. Розмаїття підходів до виявлення предмету музеології. Генезис музейних інституцій. Визначення музею як елементу системи соціальної пам'яті. Структура музеології як науки. Наукові методики та техніка музейної діяльності.	2
3.	Метод музеології, його між- та інтердисциплінарний характер. Розмаїття зв'язків музеології зі сферами сучасного гуманітарного пізнання.	2
4.	Специфіка музею як форми сучасного культуру творчого процесу. Музей і галерея. Загальне та особливе. Музей і храм. Особливості поєднання і співіснування (Софія Київська, Володимирський собор, Кирилівська церква (Київ), Нотр-Дам де Парі (Париж), Собор св.Віта (Прага)). Музей і культурний центр.	2

5.	<p>Класифікація музеїв. Музеї історичні, художні, літературні. Музеї «під відкритим небом», музеї природи (палеонтологічні) та техніки.</p> <p>Музеї традиційні і нові. Критерії розподілу.</p> <p>Національно-історичні традиції в розумінні спрямованості музейної діяльності (музеї радянські і пострадянські; європейські, американські).</p>	2
<p>Змістовий модуль II.</p> <p>Діяльність музею: основні функції.</p>		
6.	<p>Діяльність музею: функція збереження культурних артефактів. Особливості колекціонування музейних зібрань (принципи історичної хронології, тематизації, особистих смаків власників колекцій).</p> <p>Консервація, тезаврація, реставрація музейних експонатів.</p>	2
7.	<p>Діяльність музею: просвітницько-освітня функція. Напрямок музейної педагогіки.</p>	2
8.	<p>Діяльність музею: функція збирання і поповнення колекцій. Специфіка державних і приватних музеїв. Досвід світових і вітчизняних музеїв у питаннях фінансування, дотацій, пільг у розвитку музейної справи.</p>	2
9.	<p>Діяльність музею: науково-дослідницька функція. Видання каталогів, альбомів, авторських і колективних монографій, пов'язаних з вивченням музейних колекцій.</p>	2

10.	<p>Діяльність музею: експозиційна функція. Особливості побудування музейної експозиції («лінійна» і «нелінійна» концепції експонування артефактів).</p> <p>Музей в умовах сучасної культури.</p> <p>Можливості існування, залучення уваги відвідувачів.</p> <p>Маркетинг музейної діяльності.</p> <p>Політика формування «власного» відвідувача.</p>	2
11.	Музейні проекти як синтетична та інтегративна форма сучасного перебування музею в культурному просторі.	2
<p>Змістовий модуль III.</p> <p>Розмаїття сучасного музеального простору.</p>		
12.	Видатні музеї світу. Лувр. Музей д'Орсе. Музей сучасного мистецтва (Центр Жоржа Помпіду) (Париж, Франція).	2
13.	Видатні музеї світу. Прадо (Мадрид, Іспанія). Дрезденська картинна галерея (Німеччина). Британський музей. Галерея Тейт (Лондон, Великобританія).	2
14.	Видатні музеї світу. Галерея Уфіци (Флоренція, Італія). Музеї Ватикану (Ватикан, Італія). Єгипетський музей (Каїр, Єгипет).	2
15.	Видатні музеї світу. Ермітаж (С.-Петербург, Росія). Державний Руський Музей (С.-Петербург, Росія).	2
16.	Видатні музеї світу. Третьяковська картинна галерея (Москва, Росія). Державний музей образотворчих мистецтв ім. О.С. Пушкіна (Москва, Росія).	2

17.	Видатні музеї світу. Національна галерея мистецтв (Вашингтон, США). Метрополітен (Нью-Йорк, США). Музей Пола Гетті (Лос-Анджелес, США). Музей Соломона Гуггенхайма (Нью-Йорк, США).	2
18.	Музеї України. Музеї Одеси. Національний художній музей України. Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник, Музей мистецтв імені Б. і В. Ханенків (Київ). Державний архітектурно-історичний заповідник «Судацька фортеця» (АРК), Історико-культурний заповідник «Личаківський цвинтар» (Львів) Музеї Одеси: Археологічний, Художній, Західного та східного мистецтва, Краєзнавчий, Літературний, Дім Блещунова, Дім-музей імені Н.К. Рериха, Музей сучасного мистецтва Одеси, Дім-музей К.Г. Паустовського, Музей історії євреїв Одеси.	2
	Усього годин	36

ЗМІСТ КУРСУ

Змістовий модуль І.

Музей і музеологія: сучасні підходи розуміння.

Тема 1. Поняття і сутність музею, музейної діяльності, дисципліни «музеологія».

Предмет, задачі і структура курсу. Рекомендована література. Поняття музеології як галузі теоретичної і практичної культурології.

Термін «музеологія», його значення і виникнення. Становлення музеології як науки. Підходи у розумінні музеології (західноєвропейський, американський, східноєвропейський).

Тема 2. Музеологія як наука.

Об'єкт і предмет музеології. Розмаїття підходів до виявлення предмету музеології. Генезис музейних інституцій. Визначення музею як елемента системи соціальної пам'яті.

Структура музеології як науки. Наукові методики та техніка музейної діяльності.

Тема 3. Методологічна специфіка музеології.

Метод музеології, його між- та інтердисциплінарний характер. Розмаїття зв'язків музеології зі сферами сучасного гуманітарного пізнання.

Тема 4. Специфіка музею як сучасної форми культуротворчого процесу.

Музей і галерея. Загальне та особливе. Сучасне галерейне життя, галереї Одеси («NT-Art», «Худпромо», «Біла Луна»).

Музей і храм. Особливості поєднання і співіснування (Софія Київська, Володимирський собор, Кирилівська церква (Київ), Нотр-Дам де Парі (Париж), Собор св.Віта (Прага)).

Музей і культурний центр. Елементи спільності і диференціації. Аналіз працювання Грецького Фонду культури, Арабського культурного центру, Єврейського культурного центру (Одеса).

Тема 5. Різновиди музеїв, принципи музейного класифікування.

Класифікація музеїв. Музеї історичні, художні, літературні. Музеї «під відкритим небом», музеї природи (палеонтологічні) та техніки.

Музеї традиційні і нові. Критерії розподілу.

Національно-історичні традиції в розумінні спрямованості музейної діяльності (музеї радянські і пострадянські; музеї європейські, американські).

Модульна контрольна робота № 1.

Змістовий модуль 2.

Діяльність музею: основні функції.

Тема 6. Діяльність музею: функція зберігання артефактів культури.

Діяльність музею: функція збереження культурних артефактів. Особливості колекціонування музейних зібрань (принципи історичної хронології, тематизації, особистих смаків власників колекцій). Консервація, тезаврізація, реставрація музейних експонатів.

Тема 7. Діяльність музею: просвітницько-освітня функція.

Діяльність музею: сутність і напрямки просвітницько-освітньої роботи. Напрямок музейної педагогіки. Розмаїття форм розвитку гли-

бокого інтересу до музею, культури і музейної діяльності (у дітей, учнів-підлітків, студентів, дорослих). Практика створення музейних студій, художніх шкіл. Проведення майстер-класів та «круглих столів».

Тема 8. Діяльність музею: функція збирання і поповнення колекцій. Маркетинг музею.

Діяльність музею: особливості збирання і поповнення колекцій. Специфіка державних і приватних музеїв. Досвід світових і вітчизняних музеїв у питаннях фінансування, дотацій, пілг у розвитку музейної справи.

Музей в умовах сучасної культури. Можливості існування, залучення уваги відвідувачів.

Маркетинг музейної діяльності.

Політика формування «власного» відвідувача.

Тема 9. Діяльність музею: науково-дослідницька функція.

Діяльність музею: розмаїття та фахова спрямованість науково-дослідницької діяльності. Видання каталогів, альбомів, авторських і колективних монографій, пов'язаних з вивченням музейних колекцій.

Тема 10. Діяльність музею: експозиційна функція.

Діяльність музею: художній і науковий досвід у створенні постійних та тимчасових експозицій. Особливості побудування музейної експозиції («лінійна» і «нелінійна» концепції експонування артефактів).

Тема 11. Особливості сучасного музейного менеджменту. Музейне проектування.

Музейні проекти як синтетична та інтегративна форма сучасного перебування музею в культурному просторі.

Модульна контрольна робота № 2.

Змістовий модуль 3.

Розмаїття сучасного музеального простору.

Тема 12. Видатні музеї світу. Музеї Франції.

Лувр. Музей д'Орсе. Музей сучасного мистецтва (Центр Жоржа Помпіду) (Париж, Франція).

Тема 13. Видатні музеї світу. Музеї Іспанії, Німеччини, Великобританії.

Прадо (Мадрид, Іспанія). Дрезденська картинна галерея (Німеччина). Британський музей. Галерея Тейт (Лондон, Великобританія).

Тема 14. Видатні музеї світу. Музеї Італії, Єгипту.

Видатні музеї світу. Галерея Уфіци (Флоренція, Італія). Музеї Ватикану (Ватикан, Італія). Єгипетський музей (Каїр, Єгипет).

Тема 15. Видатні музеї світу. Музеї Росії (1, С.-Петербург).

Ермітаж (С.-Петербург, Росія). Державний Руський Музей (С.-Петербург, Росія).

Тема 16. Видатні музеї світу. Музеї Росії (2, Москва).

Третьяковська картинна галерея (Москва, Росія). Державний музей образотворчих мистецтв ім. О.С. Пушкіна (Москва, Росія).

Тема 17. Видатні музеї світу. Музеї США.

Національна галерея мистецтв (Вашингтон, США). Метрополітен (Нью-Йорк, США). Музей Пола Гетті (Лос-Анджелес, США). Музей Соломона Гуггенхайма (Нью-Йорк, США).

Тема 18. Музеї України. Музеї Одеси.

Національний художній музей України, Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник, Музей мистецтв імені Б. і В. Ханенків (Київ), Державний архітектурно-історичний заповідник «Судацька фортеця» (АРК), Історико-культурний заповідник «Личаківський цвинтар» (Львів)

Музеї Одеси: Археологічний, Художній, Західного та східного мистецтва, Краєзнавчий, Літературний, Дім Блещунова, Дім-музей імені Н.К. Рериха, Музей сучасного мистецтва Одеси, Дім-музей К.Г. Паустовського, Музей історії євреїв Одеси.

ПИТАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

1. Поняття «музей» і «музейна діяльність».
2. Сутність музейної діяльності, варіанти тлумачення.
3. Поняття «музеологія» і «музеєведення», їхнє наукове розуміння.
4. Основні етапи становлення музеології.
5. Підходи у розумінні музеології (західноєвропейський, американський, східноєвропейський).
6. Що є об'єктом і предметом музеології?
7. В чому полягає розмаїття підходів до виявлення предмету музеології?
8. Чи погоджуєтесь Ви з визначенням музею як елементу системи соціальної пам'яті? Відповідь аргументуйте.
9. Структура музеології як науки.
10. Наукові методика та техніка музейної діяльності.

11. В чому особливості методу музеології? Поясніть його між- та ін-тердисциплінарний характер.
12. Розкрийте розмаїття зв'язків музеології зі сферами сучасного гуманітарного пізнання.
13. Визначте спільне і відмінне між музеєм і храмом.
14. Назвіть, що об'єднує, а що відрізняє музей і галерею.
15. Проаналізуйте принципи класифікації музеїв.
16. Розкрийте розмаїття різновидів музеїв, наведіть приклади музеїв різних типів.
17. Назвіть і охарактеризуйте національно-історичні традиції в розумінні спрямованості музейної діяльності (музеї радянські і пост-радянські; європейські, американські).
18. Назвіть функції музейної діяльності.
19. Визначте, в чому полягає функція збереження культурних артефактів.
20. Як відбуваються консервація, тезаврація, реставрація музейних експонатів? Яким чином збираються музейні зібрання? Охарактеризуйте особливості колекціонування.
21. Як визначаються сутність і напрямки просвітницько-освітньої роботи?
22. В чому Ви бачите особливості напрямку музейної педагогіки? Які його принципи і прийоми?
23. В чому полягають особливості збирання і поповнення колекцій музеїв в умовах сучасної культури?
24. Розкрийте специфіку державних і приватних музеїв.

25. Проаналізуйте досвід світових і вітчизняних музеїв у питаннях фінансування, дотацій, пільг у розвитку музейної справи.
26. Чим характеризується маркетинг музейної діяльності?
27. Як можна тлумачити музейну політику формування «власного» відвідувача?
28. Як можна визначити розмаїття та фахову спрямованість науково-дослідницької діяльності?
29. За якими принципами і правилами будується музейний каталог?
30. Чим виокремлюється побудування музейної експозиції? Тимчасової і постійної?
31. Розкрийте, як тлумачити поняття «лінійна» і «нелінійна» концепції експонування артефактів.
32. Охарактеризуйте таку форму сучасного музейного менеджменту як музейні проекти.
33. Визначте основні параметри музейної діяльності і специфіку музею (на вибір).

Самостійна робота студентів денної і заочної форм навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денн. ф.н.	за- очн. ф.н.
1	<p>Тема 4. Специфіка музею як форми сучасного культуротворчого процесу. Музей і галерея. Загальне та особливе. Музей і храм. Особливості поєднання і співіснування (Софія Київська, Володимирський собор, Кирилівська церква (Київ), Нотр-Дам де Парі (Париж), Собор св. Віта (Прага)). Музей і культурний центр. Завдання на вибір 1 з 3: 1. Порівняльний аналіз (у формі есею або наукового опису) однієї з опозицій: 1. Музей і галерея. 2. Музей і храм. 3. Музей і культурний центр. 4. Музей-театр С. Далі і меморіальна музей-квартира Ф.М. Достоєвського (С.-Петербург), С. Крушельницької (Львів), К. Паустовського (Одеса), В. Маяковського (Москва), М. Булгакова (Москва, Київ) тощо). 2. Конспект статті Вальтера Беньяміна «Мистецький твір у добу його технічного відтворення» (Розкрити ключові поняття: храм, мистецтво, «аура» твору). 3. Аналіз (у вигляді конспекту) ситуації «мистецтво і музей в сучасній культурі» за 1 розділом монографії Д. Каспіта «Кінець мистецтва».</p>	5	10
2	<p>Тема 5. Класифікація музеїв. Музеї історичні, художні, літературні. Музеї «під відкритим небом», музеї природи (палеонтологічні) та техніки.</p>	5	10

	<p>Музеї традиційні і нові. Критерії розподілу. Національно-історичні традиції в розумінні спрямованості музейної діяльності (музеї радянські і пострадянські; європейські, американські).</p> <p>Завдання:</p> <p>Підготовка презентації або доповіді за темою (за вибором студента):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Становлення музейної справи в Україні. 2. Формування одеських музеїв. 3. Специфіка створення експозицій в різних музеях Одеси. 4. Розмаїття сучасних музеїв, аналіз тенденцій. 5. Музей-квартира М.О.Булгакова в Києві. 6. Музеї-театри (Досвід Москви, С.-Петербургу). 7. Музеї-квартири. 8. Музеї-меморіали. 9. Музеї-сади. 		
3	Підготовка презентації відомого або маловідомого, проте оригінального музею згідно запропонованого переліку видатних музеїв світу, а також на власний вибір.	7	11
4	Підготовка презентації одного з вітчизняних музеїв.	7	11
5	<p>Підготовка музейного проекту за темою «Музей в гостях у школи»:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Написання (складання) сценарію 2. Постановка вистави (з репетиціями) 3. Забезпечення технічної бази проекту (ноутбук, проектор, диск із записом репродукцій, фото, музичних фрагментів; костюми (якщо є потреба)). 	12	16
	Разом	36	58

ПОРАДИ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Коли студент підступає до виконання самостійної роботи по курсу «Музеологія» (тим більше на подальшій музейній практиці), перед ним постають два головні завдання.

Перше полягає у необхідності підготувати презентацію музею або теми, пов'язаної з музейною діяльністю, що мають познайомити тих, хто сприймає інформацію, з досвідом світових і вітчизняних надбань у музейній справі.

Друге завдання більш високого рівня складності розраховано на розробку музейного проекту, який в разі успішної підготовки і прийнятності умов для запровадження, може бути реалізований студентами факультативно (на волонтерських засадах) або в курсі музейної практики (в разі наявної активності, креативності і належної компетенції студентів для здійснення цієї форми музейної праці).

При виконанні цих важливих професійно орієнтованих і визначених завдань студентові стануть у нагоді наступні матеріали.

1. Рекомендації щодо змісту і побудови власних виступів-презентацій музеїв.
2. Матеріали теоретично-практичного гатунку про музейний проектний менеджмент, які можуть стати у нагоді в усвідомленні різних аспектів і структурної організації однієї з найактуальніших форм сучасної діяльності музею.
3. Опис та аналіз проекту, що вже запроваджувався в музеях і галереях Одеси за ініціативою філософського факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Ці матеріали про-

понуються увазі як конкретний предмет аналітики і точка відштовхування для подальшого вироблення власних музейних проєктів (див. Додаток).

Рекомендації щодо змісту і побудови студентських виступів-презентацій музеїв

За яким змістовним планом готувати презентацію?

У підготовці слід керуватися запропонованим планом розгляду обраної теми:

1. Культурно-історичний контекст виникнення музею: час, причини, обставини, потреби суспільства.
2. Спрямованість музею, пріоритетні напрямки його роботи.
3. Шедеври та раритети музею.
4. Найбільш цінне і значуще у роботі музею за власною думкою і смаком того, хто готує презентацію.

Як будувати власний виступ?

1. Є нагальна необхідність у візуальному матеріалі – на електронних носіях, репродукціях, фотографіях (головне, намагайтеся зробити це так, щоб зображення були якісно виконані і продемонстровані).
2. Візуальний матеріал повинен бути чітко співвіднесеним з оповіддю, не занадто об'ємним; пам'ятайте про необхідність часового терміну, у якому має вміститися Ваша презентація.
3. Можна поради на початку презентації, в разі чималої вступної словесної частини використовувати режим слайд-шоу для здійснення першого знайомства з предметом розповіді.

4. Формувати свою розповідь треба, ані жодної секунди не втрачаючи контакт з аудиторією, тобто виключаючи використання текстових підказок.
5. Можна основні змістовні моменти коротко вербально представити на екрані, паралельно з зображенням (такій формі можна віддати перевагу), або чергуючи словесне подання інформації з картинами та образами візуального ряду.
6. Слід будувати презентацію так, щоб зображення конкретно ілюстрували Ваші тези, і, відповідно, теоретичні позиції супроводжувалися підтвердженням прикладами. Краще взагалі не говорити про щось, не маючи можливості підтвердити це візуальним зображенням.
7. У розповіді використовуйте зрозумілі Вам слова й терміни, будуйте розповідь за допомогою простих розмовних конструкцій, не зловживаючи складними письмовими зворотами й структурами.
8. У виборі об'єкту розповіді віддавайте перевагу тому, що Ви особисто бачили, до чого у Вас склалося більш яскраве емоційно відзначене відношення, це допоможе Вам зацікавити аудиторію.
9. Не уникайте образності в мовленні, нехай Ваша розповідь буде яскравою та емоційно насиченою, проте ухиляйтеся від голослівних зайвих захоплень чи суджень.

Рекомендації до підготовки музейного проекту

Матеріали, що пропонуються в даному випадку студентам-культурологам, були розроблені творчою групою Музею особистих колекцій імені О. В. Блещунова на чолі з його директоркою С. І. Остаповою, для власних потреб, а також для навчання студентів, що співпрацюють з музеєм на індивідуальних, громадських або навчально-професійних (у разі проходження музейної практики) засадах.

Ці розробки дають якісне фахове підґрунтя щодо розуміння особливостей музейного проектного менеджменту, в галузі якого Одеський муніципальний музей особистих колекцій імені О. В. Блещунова досяг видатних результатів: він є одним із найкращих серед вітчизняних українських музеїв у цій царині і високо оцінений авторитетними експертами на міжнародному європейсько-світовому рівні.

Отже, студентів пропонуються для ознайомлення матеріали з розгляду структури і практичної реалізації **музейного проектного менеджменту**, про що йому необхідно мати чіткі уявлення і вміти їх застосувати на практиці.

Характеристики проекту

- 1) Чітка часова структура, з конкретно означеним початком і кінцем.
- 2) Чітко означені ціль і результат, якісний і кількісний.
- 3) Обмеженість ресурсів: часових, трудових, фінансових.
- 4) Проект є єдиноразовим, на протипагу звичайному робочому навантаженню.
- 5) Проект є комбінацією різних, пов'язаних між собою видів діяльності, що поєднані спільною метою.
- 6) Проект може мати замовника, тоді останній позначає мету.

Приклади проектів, що можуть бути реалізовані в музеї

- 1) Зміна постійної експозиції.
- 2) Пересування колекції у нове фондосховище, або організація нового фондосховища.
- 3) Організація міжнародної виставки.
- 4) Автоматизація обліку фондів.

Вимоги до започаткування проекту

- 1) Чітка ціль.
- 2) Очікуваний результат.
- 3) Склад команди.
- 4) Розподіл завдань і обов'язків.
- 5) Бюджет.
- 6) Опис проекту.

Для здійснення проекту необхідно мати **базовий документ**, який характеризується наступними критеріями:

- включає у свій зміст проектні домовленості;
- фіксує прийняті рішення і початкову ситуацію;
- є добрим засобом комунікації, оскільки кожний може до нього звернутися, щоб отримати необхідну інформацію;
- допомагає у рішенні суперечних питань.

Що вноситься у базовий документ?

Зміст – чіткий опис проекту.

Загальний опис кінцевого результату – яка ціль проекту, підхід до його втілення, яким має бути кінцевий результат.

Документи – сценарії, результати досліджень, що були зроблені для потреб проекту, література.

Якість – це може стосуватися наукового змісту, оформлення, супровідної інформації, реклами, способів прийому і супроводження публіки, транспортування експонатів, кліматичних умов, охорони.

Час – проект розгортається у різних фазах. У базовому документі планування часу пов'язано з різними видами діяльності на різних фазах проекту.

Фінанси – на ранішній стадії складається бюджет доходів і витрат. Треба чітко означити джерела доходів. Необхідні чіткі домовленості про те, як дотримуватися бюджету, про розподіл частин бюджету на різних фазах проекту.

Організація – проект має чітку структуру. Замовник ініціює проект. Керівник проекту бере на себе відповідальність за виконання. Проект виконується командою, де кожний відповідає за виконання певної частини.

Інформація – звітність, обмін інформацією про розвиток проекту, публічність – окрім внутрішньої комунікації існує і зовнішня, тобто спосіб інформування оточення про проект.

Від замовника ми маємо чекати виконання наступних задач:

- 1) Формулювання проектного завдання.
- 2) Збирання і забезпечення фінансів.
- 3) Організація команди зі співпрацівників музею, а у разі потреби залучення фахівців поза музеєм.
- 4) Забезпечення приміщеннями і необхідними засобами для здійснення проекту.

- 5) Перевірка результатів проекту.
- 6) Контроль за фінансовими ресурсами проекту, що передані у відомство керівника проекту.
- 7) Забезпечення комунікації між сторонами і учасниками проекту.

Відповідно, існують **задачі керівника проекту**:

- 1) Організація виконання проекту: для цього керівник складає основний проектний документ.
- 2) Формування разом із замовником проектної групи.
- 3) Контроль за діяльністю, розподіл робочих завдань між членами команди.
- 4) Контроль за відповідністю проекту певним вимогам якості.
- 5) Координація діяльності членів проектної групи, зовнішніх експертів і зовнішніх поставників.
- 6) Контакт із замовником і узгодження документації.
- 7) Забезпечення поточного керівництва, координація діяльності, загальне планування, розвиток, витрати.

Щодо формування **проектної групи** існують наступні вимоги:

- 1) Виявляється необхідна кількість членів групи.
- 2) З'ясовується наявність в музеї персоналу з необхідною компетенцією.
- 3) Вирішується питання про необхідність залучення спеціалістів ззовні.
- 4) Члени групи можуть бути звільнені від своїх звичайних обов'язків.
- 5) У переліку завдань членів команди визначаються цілі, яких вони мають досягти.
- 6) У відборі членів групи враховують не тільки їхні знання, проте й здатність працювати у команді.

Для успішної реалізації проекту необхідно чітко усвідомлювати **фази проекту**, впродовж яких мають бути вирішені певні питання або здійснені зазначені дії.

Початкова фаза

- Чому необхідно вирішити проблему за допомогою здійснення проекту?
- Чого ми хочемо досягти, і який сенс проекту?
- Які межі, загальний план проекту?

Визначальна фаза

- Яким має бути кінцевий результат?
- Концентрація сенсу в одній основній ідеї, розробка плану втілення проекту.
- Що необхідно для здійснення проекту?

Фаза підготовки

- Створення формату проекту.
- Передача завдань від авторів виконавцям.

Фаза здійснення

- Виконання робіт.
- Перевірка відповідності кінцевого результату поставленим завданням.

Фаза відкриття

- Які заходи відбуваються протягом усього проекту?
- Розподіл обов'язків під час завершення проекту.

Фаза оцінювання

- Чи відповідає кінцевий результат очікуваному?
- Чи ефективним було використання робочої сили, часу, фінансів і приміщень?

Ці теоретичні матеріали, що стосуються музейного проектного менеджменту, студентів рекомендується застосувати на практиці, а саме для спроби проаналізувати з цих позицій не тільки майбутні власні проекти, але й ті, що вже відбулися. Корисним буде звертання студентів-культурологів ОНУ імені І. І. Мечникова до знайомства або більш поглибленого вивчення проектів, що вже стали частиною досить активної взаємодії філософського факультету, його викладачів і студентів з музеями, галереями, культурними центрами Одеси. Так до таких проектів, що так чи інакше включаються в музейний простір, можна віднести проекти, що запроваджувалися доктором філософських наук, професором Л. М. Богатою зі студентами-культурологами філософського факультету у контексті вивчення курсу «Культурні проекти», а також міждисциплінарні арт-проекти автора цих методичних матеріалів кандидата філософських наук, доцента В. В. Савченко («Образ мислення» (Одеса, вересень-жовтень 2010 р.), «Музика Світу: О. Соколов, Ю. Єгоров, Є. Рахманін» (Одеса, квітень-червень 2012 р.), «Образ мислення. 2012: Погляд через об'єкти (Ф. Ковальчик + С. Кириченко + ...)» (Одеса, жовтень-листопад 2012)). Використовуючи текстові (каталоги, статті) чи електронні (відеозаписи інтерв'ю, відкриття виставок проектів) матеріали, що розповідають про проекти або аналізують їх, студентів пропонується зробити свій власний розгляд цих проектів, виходячи з аналітичної схеми, що була надана вище. Для зручності здійснення цього завдання, можна скористатися наведеними у розділі «Додаток» матеріалами, що стосуються опису та аналізу арт-проекту «Образ мислення» (Одеса, вересень-жовтень 2010).

ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ

Основна:

1. Вайдахер Ф. Загальна музеологія. Львів: «Літопис», 2005. – 630 с.
– Эл.ресурс: http://www.litopys.lviv.ua/katalog/kyltorologija_6.html#annotation
2. Ключевые понятия музеологии / Составители: Andre Desvallees и Francois Mairesse. – ICOM, Armand Colin, 2012. – 105 с.
3. Музееведение. Музеи исторического профиля / Под ред. К.Г. Левыкина, В.Хербста. – М., 1988.
4. Музеї та галереї в міській культурі: історія та сучасність: Матеріали наукової конференції 19-21 квітня 2011 року. – Одеса, 2011. – 100 с.
5. Ноль Л.Я. Информационные технологии в деятельности музея. М., 2007.
6. Нормативные документы по музейному делу. – М., 2000.
7. Основы музееведения. Учебное пособие. М., 2005. - 503 с.
8. Поляков Т.П. Как делать музей? (о методах проектирования музейной экспозиции): Учебное пособие. М., 1997.
9. Поляков Т.П. Мифология музейного проектирования или «Как делать музей - 2».- М., 2003. - 456 с.
10. Поправко Е.А. Основы музееведения. Программа курса. – Эл.ресурс: http://abc.vvsu.ru/Books/pr_osnovy_muzeeved/page0004.asp
11. Рутинський М. Й., Стецюк О. В. Музеєзнавство: Навч. Посібн. – К., 2008. – 428 с.
12. Система научного описания музейного предмета: классификация, методика, терминология. – Спб., 2003.
13. Словарь актуальных музейных терминов // Музей. – 2009. – № 5.
14. Сотникова С.И. Музеология. Учебное пособие. М., 2004. – 192 с.

15. Столяров Б.А. Музейная педагогика. История, теория, практика. Учебное пособие. М., 2004. – 216 с.
16. Шляхтина Л., Зюкин С. Основы музейного дела. – СПб., 2000.
17. Шляхтина Л. М. Основы музейного дела: теория и практика. – М., 2005.
18. Юренева Т. Ю. Музееведение. – М., 2005.

Допоміжна:

1. Грицкевич В.П. История музейного дела до конца XVIII века. – СПб., 2001.
2. Кучеренко М.Е. Научно-фондовая работа в музее (Методическое пособие в помощь молодому специалисту). – М., 1999.
3. Лорд Б., Лорд Г. Д. Менеджмент в музейном деле. – М., 2002.
4. Мастеница Е.Н., Шляхтина Л. М. Музеология и ее методы в системе социально-гуманитарных наук // Факты и версии: Историко-культурологический альманах Исследования и материалы. Кн.4. Методология. Символика. Семантика. /Гл. ред. и сост. В.Ю. Жуков. – СПб.: ИМИСП, 2005. – С. 23-34. – 276 с. – Эл.ресурс: <http://journal.spbu.ru/2005/04/20.shtml>
5. Музееведение России в первой трети XX в. Сб. науч. тр. Вып.24.- М.: Музей революции, 1997.
6. Музей и власть. В 2-х тт. – М., 1991.
7. Музейное дело России. – М., 2003.
8. Полищук Н.С., Савченко В.В. Деятельность музея как форма социальной работы // Соціальна робота і сучасність: теорія і практика. Тези доповідей учасників III Міжнародної науково-практичної

- конференції 20-21 травня 2004р., Київ, «Політехніка». – С.126-127.
9. Полякова М.А. Охрана культурного наследия России. Учебное пособие. М., 2005. - 271 с.
 10. Ривьер Ж.А. Эволюционное определение экомuzeя// Museum.- 1985.- № 148. – С.4-5.
 11. Российская культура в законодательных и нормативных актах. Музейное дело и охрана памятников. 1991-1996. – М., 2001.
 12. Российская музейная энциклопедия. В 2-х тт. – М., 2001.
 13. Савченко В.В. «Образ мислення» як міжінституціональний артпроект // Аркадія. – 2011.– № 1. – С.17-22.
 14. Федоров Н.Ф. Музей , его смысл и назначение. (Будь-яке видання).
 15. Флоренский П. Храмовое действо как синтез искусства (Будь-яке видання).
 16. Хадсон К. Влиятельные музеи. – Новосибирск, 2001.
 17. Юренева Т.Ю. Музей в мировой культуре. – М., 2003.

**Періодичні видання з освітленням питань музейної
справи та музейного життя:**

1. Музейний простір. Науково-популярний журнал.
2. Музейний провулок. Журнал Національного художнього музею України.
3. Образотворче мистецтво. Часопис Національної спілки художників України.
4. Артанія: Культурологія. Мистецтво. Націологія. Історія. Критика.
5. Аркадія. Часопис Одеського національного політехнічного університету.

ІНТЕРНЕТ- РЕСУРСИ

1. <http://ecsocman.edu.ru/db/msg/322831.html>
2. <http://ru.wikipedia.org/wiki/Лекция>
3. <http://bit.edu.nstu.ru/archive/print-2-2005>
4. <http://www.pfilosof.onu.edu.ua/> - сайт філософського факультету ОНУ імені І. І. Мечникова
5. www.kulturolog.ru
6. www.franko.lviv.ua
7. <http://lib.onu.edu.ua/> - бібліотека ОНУ імені І. І. Мечникова.
8. <http://www.onu.edu.ua/ru/index.html> - сайт ОНУ імені І. І. Мечникова.
9. <http://www.ognb.odessa.ua/> - бібліотека ім. М. Горького.
10. <http://www.nbu.gov.ua/> - бібліотека ім. В. І. Вернадського.

ДОДАТОК

Досвід музейного проектування

У даному матеріалі пропонується увазі досвід здійснення художнього проекту «Образ мислення», що відбувався в музеях і галереях Одеси у вересні-жовтні 2010 року. Проект об'єднав мистецькі, просвітницькі і науково-освітні заклади в акції, присвяченій багатоаспектному міждисциплінарному розгляду питань взаємозв'язку філософії і мистецтва. Нижче наводиться розгорнутий опис арт-проекту та перший аналіз його структури і різноманітних особливостей. Ознайомлюючись з цими матеріалами, студент може

1) дізнатися про форми взаємодії студентів і випускників філософського факультету, передусім культурологів, з музеями міста, зокрема з музеєм особистих колекцій ім. О. В. Блещунова, музеєм сучасного мистецтва Одеси, музеєм книги Наукової бібліотеки ОНУ імені І. І. Мечникова;

2) проаналізувати культурний контекст, у якому відбувався арт-проект «Образ мислення. 2010»;

3) конкретизувати уявлення про цілі музейних арт-проектів, форми їхньої реалізації, зокрема ареали здійснення; результати акцій тощо;

4) уявити власні можливості у створенні музейних проектів, звертаючи увагу на різноманітність їхніх напрямків, характеру, масштабів.

Упродовж півтора місяця з 20 вересня до кінця жовтня 2010 року в Одесі проходив арт-проект «Образ мислення», що був організований у спільній взаємодії філософського факультету Національного

університету імені І. І. Мечникова і музеїв та галерей міста. Проект передбачав низку цілей і завдань різного рівня і спрямованості. Найважливішими серед яких були спроби розширення і поглиблення контактів між різними структурами і закладами культурно-освітнього середовища міста в напрямку привертання уваги до мистецтва як до сфери обговорення суспільно значущих, філософсько-естетичних, культурологічних питань і проблем сьогодення.

Задум арт-проекту «Образ мислення» виник у лоні філософського факультету ОНУ імені І.І.Мечникова, і мав відбутися як своєрідний знак вшанування філософії в Одесі, передусім, як привітання філософському факультету з нагоди 10-річчя його створення, та водночас як певна творча акція, що дала б можливість подивитися на мистецтво, зокрема образотворче, у ракурсах його багатогранних взаємозв'язків з мисленням і філософією, від аспектів філософського наповнення художніх творів і методологічних проєкцій його інтерпретування до соціокультурних вимірів діяльності сучасного художника-філософа. Увазі учасників проекту було запропоновано віяло власне мистецьких і рефлексивно-теоретичних підходів до проблем художнього мислення. За «жанром» проект можна було б віднести до так званих сучасних науково-практичних фестивалів, які нерідко сьогодні здійснюються в полі культурологічних досліджень, поєднуючи широке коло можливостей не тільки теоретичного, але й практичного пізнання.

Загальна естетично-художня спрямованість і водночас принципова різноаспектність проекту позначилися не тільки змістовно у темах і формах заходів, але увібрали в себе й розмаїття місць перебування подій – художньо-культурних центрів міста, де відбувалися ті чи інші ак-

ції. Так, в різні дні ними стали один з найкреативніших вітчизняних музеїв – «Дом Блещунова» і молодий, але активний сьогодні Музей сучасного мистецтва Одеси (МСМО), одна з найстаріших та найвідоміших в місті галерея Співки художників України (на Єкатеринінській, 18) і провідна галерея сучасного мистецтва «NT-Art», відомий давніми славетними традиціями і прикрашений старовинними раритетними рельєфами виставковий зал Наукової бібліотеки ОНУ імені І. І. Мечникова і культур-територіальна новація – Експериментальний арт-центр МСМО «Чайна фабрика». Серед форм спілкування було запропоновано відкриття п'яťох виставок, зустрічі з авторами, лекція, майстер-клас і два круглих столи – на початку і наприкінці проекту.

Усі заходи були задумані як репліки діалогу, своєрідні сучасні варіанти відповідей на певну низку питань.

Що сьогодні зближує, а що роз'єднує мистецтво художників різних поколінь?

Які змістовні завдання ставлять перед собою різні напрями – мистецтво, що орієнтується на класичні моделі, модерне, постмодерне?

Як види образотворчого мистецтва, їхні матеріали та інструментарій, технічні й жанрові можливості «відгукуються», специфічно «реагують» на сенси, що ними виражаються?

Які індивідуальні смисли й образи мистецтва відкриваються безпосередньо у виставках і обговореннях даного проекту?

Кожного з цих питань вистачило б на безліч експозицій і проєктів. Тому у відборі персоналій для виставок критерій несхожості та суцільного підкреслення розмаїття не був першочерговим. Скоріш за все, те, що було запропоновано увазі, можна було б охарактеризувати

як одну з можливостей і спроб більш свідомого звернення до творчості різних одеських художників під кутом зору багатомірної проблеми відображення мислення в образотворчому мистецтві.

Отже, які сенси і «образи мислення» розкрилися у ході розгортання проекту?

Це містичні за внутрішнім наповненням інсайти-одкровення Ольги Дьокіної (виставка живопису «Зоріння»), які виникають у зв'язку з її гірськими пейзажами. Вони ж «спалахують» й освітлюють своєю таїною й череду кипарисів, й абриси архітектурних будівель, й майже неймовірну у власному спокої-«спогляданні» гладь води. Це й переосмислення через мову абстракції вічної теми зустрічі чоловічого та жіночого начал, її бачення у земному і небесному «вимірах». Невідбутна загадка, тяжіння та відштовхування біблійських і сучасних Адама та Єви – в хаосі та переплетінні кольорів і ліній, що на мить (або «назавжди», у перспективі філософського погляду) відкриваються як ні з чим не зрівняна гармонія Любові.

Ігор Терехов як співрозмовник цього мистецького діалогу був представлений виставкою графіки «Пейзажі». Цей майстер висловлюється у своїх творах ніби підкреслено прозаїчною мовою, з максимально стриманою інтонацією. Проте за скупістю засобів можна відчутти «сліди» його дійсно піднесеного бачення, що відкриває вишукану красу у вкрай невибагливих мотивах: перегуки арок і оголених стовбурів зимових дерев у начебто звичайнісіньких одеських двориках, або раптом помічені ритми засніжених парапетів невеличких сходинок. Це погляд художника, який вмів в мистецькому русі вихопити поезію у найскромнішому її вбранні. «Перлини», що знаходить і

витає з піску та тини буднів І. Терехов, здатні звільняти наші очі від «замиленості» рутиною, повертати нас до себе, до себе справжніх, очищених від сміття і галасу сучасного середовища, що агресивно атакує і «зомбує» людину сьогодення.

Для Ольги Разінкіної (виставка малярства «Форми сенсів») безперечно характерною є споглядальність, «делікатність» і тактовність до того, що зображується, водночас все це передається через виразну живописну плоть. Живописати – це означає писати життя, у незліченності його земних проявів. Безкрайність просторів, неосяжна широта ланів, наша людська малість і разом з тим сила «очерета, що мислить» – ось ті образи і думки, якими переймається художниця і глядачі її полотен...

Великі єгоровські полотна (виставка «Проекції художнього мислення»), що були люб'язно представлені для проекту галереєю «NT-Art», власницею найбільшого зібрання творів художника, дали живу, безпосередню можливість знову відчути потужність і самотність творчого бачення нашого видатного сучасника, який, на превеликий жаль, у 2008 році пішов з життя.

Море Єгорова. В тому, що його роботи в першу чергу хочеться називати саме так, а не морськими пейзажами чи то маринами, говорить про те, що втілення єгоровських думок та емоцій про море виходить за межі звичайного жанру. Цей образ поєднує у собі «установки» та «підходи» пейзажу та портрету, натюрморту й абстракції. У словах Ю. М. Єгоров визначив своє філософське розуміння моря в афористичному формулюванні: «Море – є зримий образ безкінечнос-

ті»; а його полотна стали неймовірно ємними живописними символами трансцендентного.

Натюрморт Єгорова, хоча й іншими засобами, знову звертає нашу увагу на спів-присутність вічного й минутого, тайного й явленого. Вкрай наповнена соковитість, свіжість життєвих проявів, проте водночас їхня миттєва короткоплинність (розкішні, чуттєво переконливі плоди й фрукти), а з іншого боку, ніби сяючий у нерухомій довершеності Платонівський світ Ідей (геометричні фігури, наче відшліфовані самою вічністю у власній структурній ясності й незмінності).

Поряд у виставковій залі наукової бібліотеки Національного університету, де паралельно відбувалась книжкова виставка «Філософія в Одесі: ХІХ – ХХІ століття», демонструвалися роботи іншого відомого одеського мистця – «безпредметника» Сергія Савченка. Художник-абстракціоніст уходить від зображень фізичного світу в царину «чистих форм», «чистого» вираження думок і почуттів. В тому, що він робить, ми бачимо невідступні пошуки того, як без «підставок» фігуративності знайти спосіб для того, щоб показати глибинні сенси людського існування. Образно-тематичне розмаїття полотен С.Савченка розкриває багатомірність світу художника, різноманітність і чуттєво-емоційну захопленість його творчих роздумів. Тут домінує драматичне начало, боротьба й потужність контрастних протиставлень. Його композиції – це «знаки» злетів та поневірянь людської душі, її могутніх устремлінь і просвітлень. Визначаючи, звісно, передусім, індивідуальну позицію у мистецтві, власне творче кредо, майстер говорить: «Кожний художник малює свій іконостас...»

Серію експозицій завершувала виставка «Непостійність пам'яті» Тамари Білоглазової, сучасної професійної художниці і, до речі, випускниці філософського факультету ОНУ. Її об'ємна презентація різноманітних (за технікою, темами, настроями) графічних робіт та інсталяцій (у вигляді оригінальних ляльок) прочитувалась як довгий неспішний діалог з Культурою, її сенсами й образними, знаковими, текстовими висловлюваннями-артефактами. Художниця сміливо, підкорюючись лише звучанню власного образу, комбінує різні технічні засоби (акватипія, малюнок олівцем, кульковою ручкою, фломастером), нерідко звертається до колажу як до органічної теперішньому світовідчуванню формі схоплення пульсації часу.

Ємною частиною арт-проекту стала лекція доцента філософського факультету Л.М. Богатої «Мистецтво багатовимірного світу». Підґрунтям та ілюстрацією для розмови слугувало мистецтво провідних сучасних майстрів, переважно зарубіжних. Серед творів вітчизняних мистців лектор звернулася до об'єктів Оксани Мась, відомої одеситки, яка в 2011 році представляла Україну на всесвітній бієнале сучасного мистецтва в Венеції.

Спираючись на певні положення Аристотеля і Н. Гартмана, лектор сконцентрувала увагу на деяких важливих аспектах самовідчуття сучасної людини, в тому разі на її індивідуалізмі, соціальному відчуженні і водночас на полікультурності та багатовимірності. Розмову про це, а також про потребу людства у формуванні спільних засад нової єдності, нової колективності, Л. М. Богата вела, звертаючись до робіт художників початку ХХ і ХХІ століть. У полі зору її і аудиторії були живопис, скульптура, інсталяційні об'єкти. В. Кандинський,

П. Філонов та С. Ісупов, О. Акіндінов, Н. Мібах... Тема багатовимірності мислення людини, що кореспондувала із розмаїттям засобів художньої мови, її фігуративними і нефігуративними проекціями, технічними можливостями і «уподобаннями» була органічна і в контексті майстер-класу Т. Білоглазової, і двох круглих столів, завданням яких було, передусім, бажання поставити нагальні питання осмислення мистецтва перед самими студентами філософського факультету, надання їм шансу відчувати власну професійну відповідальність за осмислення і розвиток подій сучасної культури, зокрема в галузі мистецтва.

Перший круглий стіл «Границі мистецтва: живопис – фотографія» відбувся 22 вересня, тобто на початку дії проекту, в галереї сучасного мистецтва «NT-Art», де можна було побачити роботи добре відомого українського постмодерного фотомайстра О. Шевчука в експозиції «А4 – Весільний неформат». У центрі обговорень були питання розмивання меж сучасного мистецтва, принципове порушення усталених жанрових і видових конфігурацій в полі образотворчості і візуальних мистецтв. З іншого боку, інтерес викликали теми шляхів сучасного вибудовування і усвідомлення власної мови, образу, мислення у таких різних і водночас близьких формах мистецтва як художня фотографія і малярство.

Круглий стіл «Художник – філософ: «за» чи «проти?»» в Музеї особистих колекцій імені О. В. Блещунова, що став в певній мірі підсумковим для проекту, у розмові студентів філософського факультету з мисткинею О. Б. Дьокіною, директоркою музею С. І. Остаповою, доцентом кафедри культурології філософського факультету В. В. Багацьким, дав можливість торкнутися і питань філософського наповнення

творчості, і осмислення сучасного мистецтва в його соціокультурних проєкціях. Одним з важливих надбань круглих столів та інших заходів проєкту було виникнення у співрозмовників відчуття власної причетності (чи можливості такої причетності) до подій культурного буття сьогодення і особистої відповідальності за характер його розвитку і трансформації, які відбуваються в мистецькому середовищі.

Підсумки осмислення проєкту можуть бути позначені у двох напрямках. Перший – з точки зору розуміння цієї події як форми соціокультурної міжінституціональної взаємодії і як певний варіант кураторства. Другий – зсередини, як багатоаспектний засіб звернення до проблем художнього мислення, можливостей сенсового навантаження образу.

Проведення міжінституціональних акцій, що об'єднують потенціал, специфіку і власні ресурси музеїв, галерей і вищих навчальних закладів, безперечно, виявляються плідними і перспективними. Світ сьогодні вочевидь живе у просторі «глобального села» (М.Маклюен), втягуючи в орбіти своїх інтересів найрізноманітніші шари і боки суспільного життя. Арт-проєкт, про який говорилося, безперечно, є однією з таких форм, і уважне ознайомлення з аналізом його складових дає можливість зробити вірні орієнтації відносно власних бажань і пріоритетів у музейному проєктуванні.

Оскільки ми знаходимося у надлишку інформації, у «шумі» прискорених подій, проєкти мають бути досить визначеними, конкретними і, в певній мірі, вузькими, за своїми змістовними інтенціями, посланнями. Тоді різноманітне втілення проєкту, із залученням різних інституцій і персон, що представляють різні професійні орієнтації, може бути корисним і плідним. Бо ми живемо у світі, де розмива-

ється чимало меж, і тому ігнорувати цей факт, намагаючись залишитися тільки в оболонці одного фахового погляду, виявляється, якнайменше, не відповідним вимогам часу.

Втягуючись у низку акцій, які поступово розвиваються у проєкті, учасник, по-перше, мав відчутти плідне павутиння культурних зв'язків, мав можливість долучитися до спадкоємності культурних цінностей і сенсів, відчутти на власні почуття радість від включення у цей процес. По-друге, поступове розгортання подій дає можливість неповерхового і неспішного сприйняття мистецтва, стимулює увагу і зосередження на важливих моментах художньої творчості, провокує думку на глибоке і різноконтекстуальне осмислення питань, пов'язаних з мистецтвом та взагалі культурним самовимірюванням людини.

Окремої розмови потребує аспект проєкту як певна кураторська робота.

Спираючись на погляди професіоналів, зазначу точку зору одного з відомих сучасних одеських мистців, Заслуженого художника України С.О. Савченка. Як один з найпозитивніших моментів проєкту «Образ мислення» Сергій Савченко зазначив те, що, на відміну від багатьох інших сучасних акцій, тут для мистців проявилася можливість концентрованої і водночас саме авторської розмови з глядачем. Не було підкорення художньої діяльності, власної мистецької свободи певним настановам кураторської концепції, які тим самим завдають вторинності творчому процесу.

В цілому арт-проєкт реалізував чимало своїх завдань. Серед головних з них активізація свідомості майбутніх випускників філософського факультету відносно мистецьких і культурно-гуманітарних

сфер сучасного буття, привертання уваги до проблематики художнього мислення, розширення професійного і загальнокультурного кругозору студентів університету й училища. З іншого боку, це спроба налагодження професійних контактів з художнім осередком Одеси, з'ясування спільних зон інтересу, започаткування міждисциплінарного і міжінституціонального діалогу по проблемах взаємозв'язку філософії і мистецтва, зав'язування науково-просвітницьких та професійних, зокрема в галузі музейного і галерейного менеджменту, контактів.

ЗМІСТ

Вступ	3
Тематичний план	6
Зміст курсу	10
Питання для контролю знань	14
Самостійна робота студентів денної і заочної форм навчання	17
Поради до самостійної роботи студентів	19
Література до курсу	28
Інтернет-ресурси	31
Додаток.....	32

Навчальне видання

Савченко Віра Володимирівна

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

З КУРСУ

« МУЗЕОЛОГІЯ »

для студентів спеціальності «культурологія»

згідно з вимогами кредитно-модульної системи

Видано в авторській редакції

Підписано до друку 29.04.2013. Формат 60x84/16
Гарн. Таймс. Умов.-друк. арк. 2,87. Тираж 25 прим.
Зам. № 591

Видано і віддруковано:

**Одеський національний університет
імені І. І. Мечникова**

Свідоцтво ДК №4215 від 22.11.2011 р.

Україна, 65082, м. Одеса, вул. Єлисаветинська, 12.
Тел. (048) 723 28 39. E-mail: druk@onu.edu.ua